

đurđa otržan

Zagrebačka gitaristička škola - DISKOGRAFIJA

Nedavno smo u prvom članku prikazali kratku povijest zagrebačke gitarističke škole, a ovom prilikom dajemo prikaz diskografskih izdanja njezinih mlađih predstavnika. Na toj sceni već duže vrijeme djeluju instrumentalist i pedagog Goran Listeš te dokazani virtuoz Viktor Vidović koji se okušao u skladanju komorne glazbe, kao i na području šansone. No, dok Viktor Vidović percipira vlastite pokušaje kao skladateljski rukopis u razvoju, baveći se sonatom, capricciom i drugim oblicima klasične glazbe, Listeš je bio potpuno slobodan u svom skladateljskom pristupu, spontano bilježeći vlastite ideje onako kako su se javljale tijekom gitarističkog školovanja. Gitara, baš kao i klavir, eminentno koncertantni instrumenti i vrlo rijetko orkestralni, često potiče svoje svirače da se iz ljubavi prema gitari posvete zapisivanju vlastitih glazbenih ideja i razvijanju vlastitog glazbenog izričaja. Splitski skladatelj i gitarist Petar bio je tijekom obveznog školovanja i Listešov đak, što je to zasigurno ostavilo traga na području slobode dodira s vlastitim instrumentom, ali i u odnosu prema vlastitim zamislima u smislu skladateljstva. No, na novom albumu on se spontano i smiono iskazuje kao talentirani skladatelj.

GORAN LISTEŠ

Guitar Works

G Collection, GuitArt Int. Group 2013

Pod umjetničkim vodstvom Gianvita Pulzonea, GuitArt International Group iz Avellina u Italiji objavila je 2013. godine nosač zvuka pod nazivom „Goran Listeš - Guitar works“. Tako je s popratnim talijanskim i engleskim informacijama, nosač zvuka sa skladbama ovog našeg renomiranog gitarista krenuo u svijet nadopunjavajući, kako kaže recenzent Giampiero Bernardini, dugu tradiciju svirača gitare koji su ujedno iskazali i talent skladateljstva.

Dakako da je u povijesti glazbe autor i izvođač nešto srodno i samorazumljivo i gotovo, rekli bismo, neizbježno, pa ipak je nekako posve prirodno da svirač gitare pod prstima osjeti i vlastite invencije i nastoji ih oživotvoriti kao samostalna djela. Goran Listeš je to doživio već kao student, i to čujemo u prvoj skladbi na ploči u suiti naslovljenoj „Trice“, op 4. iz 1984. godine, skromno samoodređujući svoje prve pokušaje skladanja u dobi od 23 godine. U toj se skladbi pojavljuje velika srodnost s jednom Donizettijevom *cantilenom* iz drugog čina „Lucie di Lammermoor“, srodnost tim neobičnija jer u to doba Listešu nisu bile poznate Donizettijeve melodije. Svakako, melos je nešto puno šire od pojma definirane melodije i očito se nastoji izraziti gdje god ima priliku za to. „Trice“ pokazuju da je autor svladao formu jednostavačne minijature i da vlada logikom forme, pa je u sljedećoj skladbi „Fantaziji“, op. 7, iz 1994. godine, dakle, deset godina kasnije,

skladbu uspio prožeti većom emocionalnom težinom, koja je, čini se, više izraz težine situacije tijekom rata u Hrvatskoj, nego li namjernog kolorizma, u inače vedrom i razigranom, žovijalnom skladateljskom opusu za gitaru Gorana Listeša. Poznat kao savršeni partner u duima i triju, Listeš je u skladbi na bachovsku tematsku podlogu u „Passacagli i fugi za dvije gitare“, op. 5., uspio i u tom sastavu za dva instrumentalna glasa nadograditi suvremeni slušni okvir za inače prastari ples, u čemu prepoznajemo dugi rad na pripremi originalnih baroknih skladbi za izvedbu u današnje vrijeme. „Passacaglia i fuga“ praižvedena je u Berlinu 1988 godine., a svirali su Richard Hand i Tom Dupre, čime su Goranu Listešu, skladatelju, otvorena vrata ne samo za sebe nego i za šire slušateljstvo i obogaćenje izvodilačke prakse za njegov instrument.

Dvije godine prije „Fantazije“, Listeš je skladao „Rondoncino Croato“, op.6, koji još više od spomenute „Fantazije“ reagira na hrvatsku situaciju tih tmurnih godina, polažući na ritmički obrazac iz Slavonije, vlastitu melodiku u formi malog ronda u kontrastima i sugerirajući koloplet alternacija. Vježba ili „Studio“, op.1, rano je djelce, simpatično i čisto u svojoj jednostavnosti kao i „Sonata“, op.11, zapravo, to su rezultati razvoja skladateljske tehnike (u sonati) i sviračke (*arpeggii* u „Studiu“). Vidljiva je Listešova savršena disciplina da ide onoliko daleko koliko mu to tehnika dopušta, nikada ne gubeći iz vida da je doseg u obliku jednak mogućnosti izvedbe, nešto što su Chopin, Liszt ili Paganini donijeli u povijest glazbe gotovo kao doktrinu. Finale sonate, kao i zapravo sve skladbe na ovom nosaču zvuka,

odlikuju se lako prihvatljivom melodioznošću, nečim novim, a opet ugodno klasičnim i lijepim. Listeš ne prenapregnuje svoj instrument. Virtuozitet je zatomljen poput malog, brzog potoka i jedva zamjetljiv tek u nijansama boja iz sekcije u sekciju, dok na površini glavnu riječ vode odabrani tonovi i nizovi melodije. To je bliskost sa gitarom koja kao da cijelo vrijeme priča o sebi, o skrivenim, nevidljivim sklopovima koji traže novu imaginaciju da ih pronade, otkrije i donese u novom dinamičkom ruhu. Još jedno simpatično, skladno djelo je „Preludij za Patriziju“, op.2., dok je „Fantazija za dvije gitare“, op.8., nekako na „španjolskom“ narječju, pri čemu se ne možemo oteti dojmu da slušamo neko neotkriveno, ali originalno djelo Tarrege ili Villa-Lobosa. U dvije zadnje skladbe nosača zvuka iz 2008. odnosno 2010. godine, skladatelj posvećuje „Varijacije“, op.15, svome sinu Marku, mirnim i jednostavnim emocijama, a na samom kraju još jednom nas toplina Listešove melodike vodi na obalu mora: kratka skladba „Ljetna oluja“, op.14, u manje od tri minute dočarava nam onaj ljetni prolom oblaka, nagli, ali razigrano maskiran kao „strašan“, a u stvari osvježavajuć i zabavan.

Zahvaljujući solidarnosti svirača gitare, dobili smo ovaj nosač zvuka koji intimno i ozbiljno predstavlja skladateljski rad jednog od naših najpoznatijih i najcjenjenijih gitarista, koji možda zbog voluminoznosti snimljenog i izvedenog opusa drugih autora, možda ne bi bio kod tržišnih diskografa dovoljno ozbiljno shvaćen da bi mu posvetili cijeli nosač zvuka, što je ovako ispravljeno, vjerujem, na radost ljubitelja gitare, ali i Listešovih studenata.

V. VIDOVIĆ, B. PAPANDOPULO & A. KABILJO**Viktor, Ana i Silvije Vidović, Lovro Kovačević, Miro Markuš,****Ivana Zahirović, Kaja Farkszky, Anamarija Nerad****Croatia Records CD 6064359**

„Muzika za dvoje“ svojevrsan je iskorak, kako za Viktora Vidovića, tako i za Croatia Records. Album ima devet skladbi ujednačene razine, osobito izvedbene, na što nas je Viktor Vidović svojim virtuozištom već navikao ili možda čak i razmazio.

Već prva skladba „Capriccio za dvije gitare“, iako doduše na način sarabande, otvara ovaj album naglih prijelaza, ritmički i modulativno. Virtuozno izvedeno, na razini najboljih samostalnih skladbi toga tipa u proteklom stoljeću. A onda slijedi lijepa „Sonatina za violončelo i gitaru“. Formalno korektno postavljena, ova mala trostavna skladba ima *cantilenu* dionice violončela kao svoju najinteresantniju stranu. U strukturi postavljena kao uigravanje: *Mobile-Adagio-Vivo*, od prvog proplamsaja melodije do razigranog finala, „Sonatina“ ima stavke koji mogu biti samostalno izvođeni kao zasebne minijature. Vješt i spretan spoj *fughetta* i *cantilene* u prvom stavku čini ovu skladbu zanimljivom, sadržajnom i nadasve ugodnom za slušanje. Teško je slijediti vrhunsko umijeće Viktora Vidovića, pa je tim više *Adagio*, pjevni i zanosni drugi stavak „Sonatine“, posebno prijemljiv i uočljiv po dvije različite tehnike, kratko trajuce gitare, i dugo trajuce violončela, istaknut po dvije jednako privlačne interpretacije, gotovo na rubu *canzone*. U trećem stavku, *Vivo*, vidljivo je da je Vidović najplodniji tamo gdje slijedi vlastiti melodijski instinkt, ne

robujući oblikotvornim strukturama svojega razdoblja djelovanja. Uostalom, to smo nekako i očekivali od Vidovića, s obzirom da je tako svestrano stupio na autorsku scenu nakon toliko puta već potvrđene interpretativne karijere.

„Dijalog za hornu i gitaru“ se gotovo nadovezuje na prethodnu „Sonatinu“, na način melodike, ali ne i pristupa, jer se dvije dionice u „Dijalogu“ više susreću i razilaze, a i važna je tonska dimenzija ovog neuobičajenog sklada snažnog puhačkog instrumenta i relativno znatno tiše žičane gitare. To je treći instrument koji srećemo u dvopjevu na ovoj ploči koji odaje Vidovićevu pripremljenost na tonske boje i subjektivnu morfologiju melodike koja se slobodno kreće u sva tri aspekta- trzalačkom, puhačkom i udaraljkaškom, ako klavir shvatimo kao hibrid žičanog instrumenta i udaraljke s klavijaturom.

Nesumnjivo najzrelije djelo je „Sonata za dvije gitare“ u kojoj dva glazbala gotovo neprimjetno isprepliću monologe svojim rječitim izrazom te u gustoj i bujnoj strukturi gotovo ni ne razaznaju. Vrlo napregnute glavne teme, podsjeća na „Revolucionarnu etudu“ Frederica Chopina, te se u tom smislu, „Sonata“ odvija u protupomakskom toku gradeći jedinstven slijed razrade glazbenog tkiva. Prpošna, i naglašeno ekspresionistička, „Sonata za dvije gitare“ čini nam se najdorađenijim djelom na ploči. Izražajnost melodičke naravi glavna je odlika Vidovićevog skladateljskog talenta. Bio zaigran ili meditativan, Vidović nije nikada melankoličan, a time ni monoton. Drugi stavak naglašeno je pop glazbenoga aranžmana i ne čudi što se nakon šansonjerskog stila Vidović ostvario u vidu dvostrukih dionica u glazbi za dvoje svirača.

Drugi dio ploče donosi dvije skladbe majstorskog komornog sloga hrvatske glazbe: Borisa Papandopula i Alfija Kabilja, kao i ljupko, dopadljivo nazvanu skladbu Viktora Vidovića „Stavak za sretnu osobu“ te još duo za gitaru s klavirom i duo s harmonikom. Osjećaj prijelaza daje Papandopulov ingeniozan stil miješanja tonskih visina u dionicama, kao i mikro-nukleusna gradnja teme, koje su koliko spontane i dar talenta, toliko i izraz velikog, temeljitog i raznovrsnog iskustva Borisa Papandopula. „Tri dijaloga za gitaru i flautu“ slična su Vidovićevoj sonatini po ludičkom proigravanju u nasrtaju na fugirani finale.

Ploča nosi individualni pečat osobnosti i nadarenosti Viktora Vidovića, ali je grade izvrsne suradnje ponajprije sa već također omiljenom gitaristicom Anom Vidović, zatim flautisticom Ivanom Zahirović, harmonikašicom Anamarijom Nerad, vibrafonisticom Kajom Farszky, violončelistom Lovrom Kovačevićem, hornistom Mirom Markušem, te se, ako tomu pribrojimo i posvetu Alfija Kabilja, velikim gitaristima Alexandru Lagoyi (1919.-1999.) i Idi Presti (1924.-1967.), ovaj se album zapravo stvarao uz mnoštvo raznovrsnih imaginacija, kako izvedbenih, tako i autorskih. Pravi mali dodir mediteranskih mirisa čeka nas na kraju ploče, u trećem stavku Kabiljove „Suite za Idu i Aleksandra“ u „Valceru s terase usred Grassa“, gradu poznatom po izradi mirisnih proizvoda i parfema. Ova je izvedba ujedno i izvedba s praizvedbe prošle godine u Pazinu, i vrijedno je napomenuti da su gotovo sve skladbe recentna ostvarenja, nastala u protekle dvije godine. Cijeli ovaj CD „Muzika za dvoje“ u ozračju cvjetnih i orijentalnih mirisa, raznovrsnih instrumenata u dijalogu s gitarom, te ponajviše u darovitom skladateljskom napretku Vikora Vidovića, novost je

sama po sebi i, vjerujemo, trajno ugodno društvo u svim mjesecima godine, bilo kao ugođaj ili sjetni no ipak radosni odsjaj ljeta u jesenskim maglama. Kabiljova je skladba, inače, nastala na poticaj francuskog gitarista Jacquesa Gesine, profesora u (parfemskom) Grassu, te je dobro podsjetiti se na potvrđenu činjenicu da je sva nova i dobra ili zanimljiva i popularna glazba nastajala na neki ili nečiji poticaj iz vlastitog glazbenog kruga.

Više no eventualna još neka vrsna izvedbena antologijska ploča Viktora Vidovića, ova „Muzika za dvoje“ doista je, ako već ne stavak za sretno ljude, a ono bar pokušaj da ih se sreći približi.

Vidović je osjetljiv na glazbenu arhitektoniku, i stvara skladbe istančanog ukusa i profinjene melodike te bogatog ritmičkog izraza, kako nalazimo baš u opusima dvojice „gostujućih“ skladatelja na albumu, Papandopula i Kabilja. Bilo bi ohrabrujuće znati da će se Vidović takvim radovima vratiti i obradovati nas još pokojom pločom.

PETAR ČULIĆ**12 autorskih skladbi**

Menart 1094632

Petar Čulić je Mediteranac, što ga još više približava njegovom učitelju Listešu, ali i tradiciji *cantilene* koja je iznjedrila na području popularne glazbe mnoge velike talente i stvaraoce poput Arsena Dedića i oca i sina Stipišić. Čulić osobito dobro barata izvedbenom tehnikom i instrumentom, ali povrh toga, vidljiva su njegova „prelijevanja“ ideja iz sviračkih tehnika, osobito španjolskog tipa, u osobni izričaj, kao npr. u skladbama „Španjolska igra“ i jednoj od „Varijacija na temu ‘Jesen’“. Smjer Čulićeve muzikalnosti je pijevna slobodna pjesma, elegičnog karaktera u skladbama „Praznina“, „Svjetionik“, „More“ i naročito u skladbi „Vjerovati“, dok u skladbi „Daljina“, pokazuje iskonski impresionistički talent da prenese duboko proživljene trenutke u glazbeni jezik. Mada sam kaže da mu je najveća inspiracija bio lik Malog princa iz Exupéryevog romana za djecu i odrasle, ta je skladba doduše možda najdovršenija, no ipak bismo po originalnosti finog osjećaja za raspoloženje i ugođaj izdvojili „Daljinu“ i skladbu enigmatičnog naslova „M“.

Prva skladba, „Praznina“, ima najdoradeniju melodijsku liniju, koja se, kao i u drugim melankoličnim skladbama, daje bez napora svesti na formu popularne šansone, a u ovom slučaju priziva „Stairway to Heaven“ Led Zeppelina. Ali to ne kažem da bih ukazala na mogući plagijat jer to ta melodija svakako nije, već upravo da ukažem kako sličnost u melodijskoj liniji može itekako odudarati od inače prepoznatljive inačice.

Tijek intervala i način kombiniranja fraza upućuje na istinski mediteranski pjevni način malih, ali tempom neopterećenih sekvenci koje tvore idealnu podlogu za dramsko zbivanje.

Zato, u cjelini, Čulić pokazuje izrazitu nadarenost za oslikavanje raspoloženja, što je vrlo korisno u tzv. popratnoj glazbi za kazalište i film. U tu vrstu funkcionalne glazbe spada skladba „Prometni kaos“ koju izvodi gitaristički kvartet u kojem osim Čulića sviraju još i gitaristi Lovro Peretić, Natan Zlodre i Nikica Polegubić, sve redom mladi gitaristi nove generacije. Neki od njih su Listešovi, a neki Petrinjakovi đaci, svi odreda doškolovani na inozemnih studijima i majstorskim tečajevima za usavršavanje, tako da možemo govoriti o najnovijoj generaciji zagrebačke gitarističke škole koja se, evo, protekla i do Jadrana i puno obećava. Skladba „Prometni kaos“ vrlo je zrelo zamišljena kao duhoviti onomatopejski prikaz nervoznog rastrganog raspoloženja tijekom prometnih gužvi, sa središnjem epizodom intimističkog karaktera koju opet grubo prekida izvanjska stvarnost. Uz „Svjetionik“ i skladbu „Sretni trenuci“ ona svjedoči da je Čulićev talent dvojak; s jedne je strane mediteranska vokalistička raspjevanost koja vuče u pop-vode i šansonu, a s druge, naglašeni talent za oslikavanje dramskih i lirskih raspoloženja. Čulića odlikuje mogućnost da upravlja i duboko melankoličnim i svijetlo radosnim raspoloženjima, pa se ne bismo začudili kada bi ga filmska industrija ili kazališna produkcija angažirala kao skladatelja jer je veliki potencijal.

Na kraju treba pohvaliti i nadasve realističnu snimku na ovom nosaču zvuka koja vjerno oslikava instrument u prostoru i njegov suodnos s tim akustičkim prostorom.